DEMARCAREA

TREBUIE SĂ DEVINĂ O DEPRINDERE CA ORICARE ALTA

Scopul jocului de fotbal constă — după cum bine se știe — în marcarea de goluri în poarta adversarului, acestea obținîndu-se, în majoritatea lor, prin șuturi la poartă. Pînă a ajunge însă în această situație, jucătorii trec printr-o suită de acțiuni de joc și, ca urmare a acestora, marchează goluri. Despre conținutul acțiunilor de joc care înlesnesc trasul la poartă, se vorbește mult în ultimul timp. *Demarcarea, una dintre acțiunile „cheie" nelipsită din conținutul jocului, pare că nu constituie — atît în teorie cît și în practică — elementul tactic fundamental al jocului constructiv în atac.*

După părerea mea, demarcarea trebuie să devină o deprindere ca oricare alta (ca a lovirii mingii, de exemplu) întrucît importanța și rolul ei în joc este tot atît de mare ca a oricărui procedeu tehnic.

DEFINIȚIA ȘI IMPORTANȚA DEMARCĂRII

Un jucător, oricît de bine ar executa lovirea mingii, preluarea, conducerea etc., dacă în joc nu e capabil să se deslipească de lîngă adversarul său și să se plaseze pe o poziție mai bună, nu va fi capabil să dea un randament corespunzător însușirii procedeelor tehnice și nici nu va putea contribui la dezvoltarea jocului colectiv.

Învățarea și apoi perfecționarea demarcărilor va trebui efectuată — cel puțin de-acum încolo — cu aceeași atenție și preocupare de care se bucură celelalte elemente și procedee. Simpla indicație verbală, dată înainte de joc *„căutați să vă demarcați"* sau cea din timpul jocului *„demarcați-vă !"*, nu constituie o metodă de pregătire.

Între diferiți autori, atît de la noi cît și din străinătate, există o luptă de opinii în încadrarea demarcării în tactica generală. Cei mai mulți susțin că este o acțiune tactică individuală prin care jucătorul caută să scape de marcajul adversarului pentru a se plasa într-o poziție unde, în eventualitatea primirii mingii, să o poată controla nejenat de adversar. Alți autori, dimpotrivă, susțin că din moment ce jucătorul demarcat trebuie să conlucreze cu posesorul mingii și că de reușita acestei „înțelegeri" depinde succesul demarcării, nu poate fi vorba — conchid ei — decît de o acțiune tactică colectivă.

Întrucît în materialul de față, spațiul nu ne permite să analizăm fiecare definiție în parte, apelăm la cunoștințele și experiența antrenorilor pentru a ajunge singuri la definiția corespunzătoare.

Din motivele mai sus arătate, ne-am propus ca definiția pe care o prezentăm, să reprezinte o sinteză a părerilor autorilor care încadrează demarcarea în tactica individuală.

În consecință, *prin demarcare înțelegem ansamblul acțiunilor individuale executate în viteză și folosite conștient de un jucător al echipei în atac, prin care acesta caută să scape de marcajul adversarului, pentru ca, în eventualitatea primirii mingii, să o poată controla în vederea desfășurării atacului în cele mai bune condiții.* Din definiție reiese că DEMARCAREA :

- ESTE O ACȚIUNE TACTICĂ INDIVIDUALĂ ;
- SE EFECTUEAZĂ ÎN VITEZĂ ȘI, DECI, NU TREBUIE CONFUNDATĂ CU ORICE DEPLASARE PE TEREN SAU CU ACȚIUNI TACTICE DE PLASAMENT ;
- GÎNDIREA TACTICĂ A JUCĂTORULUI ESTE FACTOR DETERMINANT ;
- NU INCLUDE, ÎN MOD OBLIGATORIU, PRIMIREA MINGII ÎNTRUCÎT COECHIPIERUL CU MINGEA, ORI NU SESIZEAZĂ. ORI PASEAZĂ UNUI ALT COECHIPIER ;
- PRIN EA TREBUIE SĂ SE CREEZE — PE CÎT POSIBIL — UN AVANTAJ REAL.

Calitatea efectuării unei combinații tactice cît de simple, sau în cazul cel mai general, a realizării planului tactic, depind în mare măsură de eficiența demarcării corecte. Pentru aceasta este necesar ca jucătorul să urmărească cu atenție întreaga desfășurare a jocului, plasîndu-se cît mai bine pentru ca LA MOMENTUL OPORTUN să se poată demarca. Sublinierea noastră atrage atenția asupra unui fapt deosebit de important și anume, acela al promptitudinii alegerii momentului tactic al executării demarcării. Normal, orice jucător care se demarcă, chiar dacă depinde — uneori direct, alteori indirect — de posesorul mingii (primește sau nu primește mingea), trebuie să știe cînd să se demarce, cu alte cuvinte să „simtă" momentul respectiv. Numai în acest mod valoarea tactică a acțiunilor jucătorului va crește considerabil. Deci, *pentru a te demarca, nu este necesar numai să alergi, fără rost, în jurul adversarului.*

CINE EXECUTĂ...

Se poate spune că în afară de portar, toți ceilalți jucători se pot demarca în funcție de sarcinile generale, pe posturi, sau de sarcinile speciale. Totuși, fundașii centrali — mai corect spus — unul dintre ei este bine să se demarce cît mai puțin și cu totul sporadic. Celălalt fundaș central, desemnat dinainte și care este apt pentru astfel de acțiuni, poate și *trebuie* să participe la atacul echipei prin acțiuni de demarcaj, bineînțeles atunci cînd situația de pe teren îl permite acest lucru. Această înlesnire este dată de faptul că echipele joacă astăzi — în general — cu trei vîrfuri de atac.

Dinamo București a reușit ca prin schimbare de roluri, *Dinu* și *Stoenescu* să apară complet demarcați în terenul adversarului și să participe cu succes la desfășurarea atacului propriu, *Boc* rămînînd aproape întotdeauna ultimul apărător (de aceea — în comparație cu ceilalți — greșește mai mult).

În echipa Angliei, *Bobby Moore* sesizînd momentele tactice prielnice, se deplasează pe partea opusă jocului și de cele mai multe ori, primește mingea complet demarcat. Chiar dacă această manevră nu se execută întotdeauna cu atributele demarcării, ci prin elementul surpriză și de plasament, atestă faptul că și un fundaș central — în anumite situații de joc — poate participa efectiv la atac și prin acțiuni de plasament-demarcare

Fundașii laterali au posibilități mai mari de demarcare și participă cu pondere ridicată în atac. De remarcat că ei efectuează demarcarea și în interiorul terenului și nu numai stereotip (pe partea sa de teren).

Între numărul și calitatea demarcărilor mijlocașilor, extremelor și înaintașilor centrali, nu există mari diferențe. S-a constatat că demarcările executate „ca la carte" sînt efectuate cu predilecție de înaintașii centrali.

Este cazul să arătăm că prin denumirea posturilor (înaintaș central, mijlocaș etc.) înțelegem și *ocupantul postului în momentul tactic respectiv,* avînd în vedere dispariția temporară a posturilor fixe. Cu alte cuvinte, un jucător de cîmp poate și trebuie să se succeadă pe diferite posturi, aceasta ca urmare a acțiunilor de demarcare și schimb de locuri.

...CÎND SE EXECUTĂ...

În mod normal, demarcarea ar trebui să se execute, ori de cîte ori echipa intră în posesia mingii. În realitate, acest lucru nu se întîmplă întotdeauna așa, deoarece uneori jucătorii sînt demarcați indirect (cu ajutorul adversarului), alteori, dintr-o insuficientă rezistență în regim de efort susținut.

Trebuie să arătăm că în desfășurarea jocului actual, au intervenit unele tendințe de mărire a vitezei de joc și în porțiunile proprii de teren și la mijlocul lui. Dacă pînă nu de mult se vorbea de o desfășurare relativ lentă a acțiunilor de pregătire a atacului prin pase curgătoare, se observă din ce în ce mai mult că viteza de joc se generalizează pe toată suprafața de joc, aceasta, bineînțeles, nu în mod absolut uniform. În această situație și demarcările vor trebui efectuate în același mod, cu remarca specială că în fazele din apropierea porții, demarcările trebuie să se execute cu maximum de eficacitate și viteză pentru surprinderea adversarului.

Se obișnuiește să se spună că trebuie să te demarci cînd un coechipier are mingea. Acestea sînt cazurile cele mai generale, în care adversarul este *sesizat* chiar de jucătorii echipei în atac, iar ca urmare își intensifică acțiunile de marcaj. Mult mai eficiente sînt demarcările care se efectuează *atunci cînd mingea este în drum către partenerul* care va participa prin pasă la demarcaj. Iată cum ar arăta aceste două acțiuni : în *fig. 1,* jucătorul nr. 10, după ce a primit balonul de la jucătorul nr. 5, îl conduce și fiind marcat de jucătorul nr. 6, trebuie să execute o pasă unui coechipier mai bine demarcat. Acesta AR FI FOST jucătorul nr. 9 (*fig. 2*), dacă el s-ar fi demarcat ÎN TIMPUL parcurgerii traiectoriei mingii de la jucătorul nr. 5 la jucătorul nr. 10. Altfel, adversarul jucătorului nr. 9 (apărătorul nr. 3) are timp să sesizeze acțiunea jucătorului nr. 9 ca urmare a întîrzierii efectuării demarcării de acesta (s-a desprins de lîngă adversar cînd partenerul conducea mingea).

Acțiunile citate ar putea constitui exemple minore, simple, dar nu trebuie uitat niciodată că jocul de fotbal poate fi, în același timp, foarte simplu sau foarte complicat. Simplu, dacă jucătorul nr. 9 ar fi executat corect demarcajul (obligîndu-l pe jucătorul nr. 10 să-i paseze), complicat, pentru că jucătorul nr. 10 este pus în situația să întîrzie jocul, îngreunînd sarcina întregii echipe. Iată cum, în mod direct, demarcarea executată șablon sau „ca să fie" contribuie la :

- — o alergare fără scop tactic în jurul adversarului ;
- — influențarea în sens negativ a jucătorului cu mingea, întrucît îl obligă pe acesta la joc individualist. (Nu ne referim la cazurile cînd jucătorul nr. 10 ar putea continua singur acțiunea) ;
- — chiar dacă primește pasa, un jucător demarcat astfel, nu contribuie decît în mod întîmplător la un joc eficace.

...CUM SE EXECUTĂ DEMARCAREA

Așa cum s-a arătat, a te demarca nu înseamnă a alerga încontinuu. Demarcarea trebuie să-i pună probleme greu de rezolvat adversarului și pentru aceasta ele trebuie să se execute surprizător, cu schimbări bruște de direcție, prin dezlipiri fulgerătoare de lîngă adversar.

Demarcările se desfășoară pe porțiuni relativ mici de teren, în adîncime, lateral, către partener etc., în funcție de momentul tactic respectiv. De multe ori, demarcarea se execută în scop de facilitare a pătrunderii partenerului cu mingea, atunci cînd acesta nu este marcat, creîndu-i culoar pentru a trage la poartă. Alteori, demarcarea acoperă intenții ulterioare : un coechipier mai apropiat execută demarcarea pentru a induce adversarul în eroare, partenerul cu mingea pasînd — în acest caz — la un alt jucător. Este vorba de acțiunea de demarcare „pentru al treilea".

În desfășurarea atacului, demarcarea se efectuează pe cît posibil multiplu, prin deplasarea mai multor jucători. Această mișcare de demarcare permanentă (a nu se confunda cu mișcarea permanentă), ușurează foarte mult sarcina jucătorului cu mingea. Chiar și în acest caz se vor evita aglomerările de jucători, demarcările fiind efectuate în așa fel încît toate spațiile libere să fie „atacate".

Pentru executarea promptă, dar mai ales utilă a demarcării, trebuie să se aleagă — așa după cum s-a mai spus — momentul tactic (prielnic) respectiv. Aceasta depinde, în general, de următoarele :

- — poziția apărătorilor adverși.

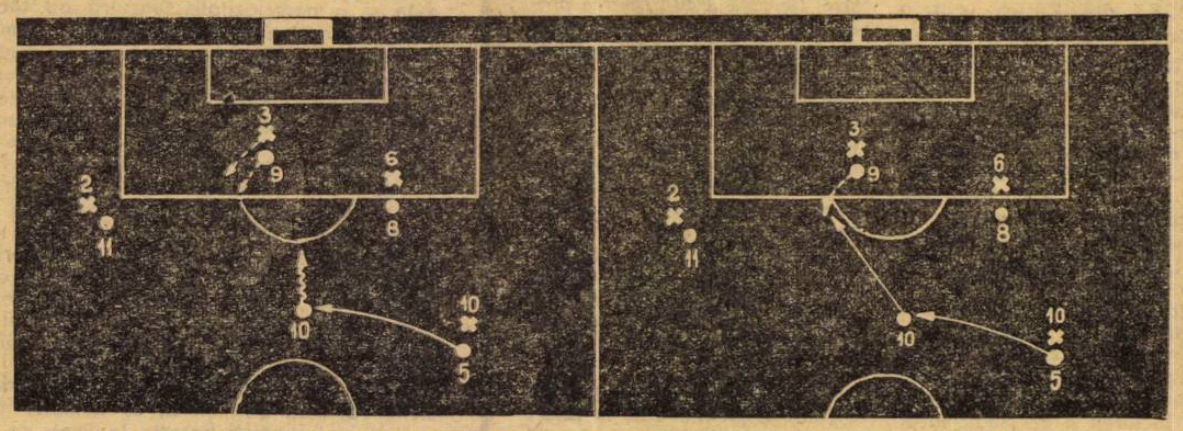

De multe ori un jucător scapă de sub supravegherea adversarului direct, dar nesesizînd spațiile libere, se auto-marchează, adică intră de bună voie în zona de marcaj a altor adversari ;

- — simțul anticipației, joacă un rol deosebit. Demarcarea trebuie să se efectueze nici mai devreme, nici mai tîrziu ;
- — conlucrarea dintre jucătorul care pasează și jucătorul care primește mingea. Este vorba de sincronizarea acțiunilor celor doi jucători. Întîrzierile — de ordinul zecimilor de secundă — atît în acțiunea de demarcare cît și în transmiterea pasei, duc la nereușita acțiunilor de atac. De asemenea, forța cu care este trimisă pasa, locul unde ia contact cu partenerul etc., au o mare însemnătate.

Avînd ocazia să asist la un joc școală al echipei „U" Cluj, antrenorul Teașcă oprea jocul în faze foarte simple, provocînd nedumerire printre jucători. Explicîndu-le pe loc că pasa nu constituie o simplă lovire, ci ea trebuie dată ÎNTR-UN LOC ANUME, pentru ca ea să ajute la desfășurarea jocului (pentru a fi deci utilă demarcării). Astfel, jucătorii au înțeles un fapt deosebit de important : ei trebuie să se gîndească în tot timpul jocului, chiar dacă faza respectivă de joc pare a fi simplă, să fie convinși că fiecare dintre ei poate — în același timp — să complice sau să simplifice faza respectivă de joc.

INDICAȚII ÎN METODICA ANTRENAMENTULUI

Învățarea, dar mai ales perfecționarea demarcărilor, este tot atît de importantă ca și învățarea și perfecționarea procedeelor tehnice sau a unor acțiuni tactice. Nu se poate nega, de exemplu, oportunitatea și importanța însușirii unor variante de sistem. În viitor, cu siguranță, vom avea de-a face cu alte sisteme. Dar, INDIFERENT DE SISTEM, conținutul jocului se va baza întotdeauna pe elemente tehnice și tactice, așa-zis simple. Dacă în tehnică, lovirea mingii cu piciorul este elementul preponderent, tot așa în tactică, demarcarea va constitui elementul de bază al jocului constructiv. Pentru aceasta, este necesar ca ponderea exersării demarcărilor în antrenamente să crească considerabil. În „antrenarea" demarcărilor trebuie să se urmărească :

- — rapiditatea în execuții prin desprindere și țîșnire rapidă ;
- — continuarea deplasării atît a jucătorului demarcat, acum posesor al mingii, cît și a celui care a transmis mingea ;
- — lipsa unei poziții dinainte stabilite ;
- — schimbările permanente de ritm și de direcție, efectuate pe distanțe mici și mijlocii ;
- — în antrenament — pe cît posibil — demarcarea și marcajul se exersează concomitent ;
- — exersarea demarcărilor pe toată porțiunea de teren ;
- — schimbare permanentă de roluri : fiecare jucător să se demarce, dar să și paseze ;
- — exersarea demarcării să se efectueze — în afară de exercițiile specifice — și în formații de atac ;
- — jocurile (de toate categoriile) sînt mijloacele cele mai eficiente.

★

După cum se poate constata, pe zi ce trece, fotbalistul este caracterizat și apreciat și după felul cum gîndește în meci, adăugîndu-se, bineînțeles, nivelul tehnic, puterea fizică și morală etc. Demarcarea întrunește toate aceste calități și de aceea ea trebuie să stea mai mult în atenția antrenorilor.

ION VOICA
asistent I.E.F.S.